

Afetler ve Çevre Sorunları

Kazanım Ders Notu - 13

» Doğal Afetler

Doğal afetler, doğa olayları sonucunda meydana gelen, can ve mal kaybına neden olan olaylardır.

Deprem: Yer kabuğunda meydana gelen kırılmalar ya da yanardağ faaliyetleri ile oluşan büyük sarsıntılara deprem denir.

Ülkemizde en fazla can kaybına neden olan afettir.

Depremlerin zararlarını azaltmak için;

- Binalar, fay hatları üzerine yapılmamalıdır.
- Binalarda dayanıklı malzeme kullanılmalıdır.
- Çok katlı binalar yapılmamalıdır.

Sel: Şiddetli yağmurlardan dolayı nehirlerin taşması sonucu ortaya çıkan su baskınlarına sel denir.

- Sel felaketlerinin en önemli nedeni yerleşim yerlerinin dere kenarlarında kurulmasıdır.

Selden korunmak ve zararlarını azaltmak için;

- Dere yatakları temiz tutulmalı, akarsular üzerinde barajlar ve bentler yapılmalıdır.
- Şehirlerde atık suların tahliyesi için altyapı çalışmaları yapılmalıdır.

Çığ: Yamaçlarda ve dağların yüksek kesimlerinde bulunan kar kütlelerinin aşağı doğru yuvarlanarak önüne çıkan her şeyi yıkıp geçmesidir.

- Çığ, en fazla kar yağışının çok ve yükseltinin fazla olduğu Doğu Anadolu Bölgesi'nde görülür.

Çığ afetinin zararlarından korunmak için;

- Ağaçlandırma çalışmaları yapılmalıdır.
- Çığ riskinin fazla olduğu yerlere yerleşim yeri kurulmamalıdır.

Heyelan (Toprak Kayması): Yağışın fazla, arazinin eğimli olduğu yerlerde toprağın dik yamaçlardan aşağıya doğru akmasına heyelan denir.

Ülkemizde heyelan, yağışların çok olması ve arazinin fazla eğimli olmasından dolayı en fazla Karadeniz Bölgesi'nde görülür.

Heyelanı azaltmak için;

- Eğimli yerlerdeki ağaçlar kesilmemelidir.

Erozyon: Bitki örtüsünden yoksun toprakların, yağmur ve rüzgarın etkisiyle aşınıp taşınmasıdır.

- En çok, bitki örtüsünün yetersiz olduğu İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde görülür.

Erozyonu önlemek için;

- Ağaçlandırma çalışmaları yapılmalıdır.
- Eğimli arazilere teraslama yapılmalıdır.
- Tarlalar eğimin tersi yönünde sürülmelidir.
- Mevcut bitki örtüsü korunmalıdır.

Orman Yangını: Genellikle insanların hatalarından ve ihmallerinden kaynaklanan büyük yangınlardır.

- Orman yangınları en çok yaz aylarının sıcak ve kurak geçtiği Akdeniz ve Ege Bölgelerinde, en az ise her mevsim yağışlı geçen Karadeniz Bölgesi'nde görülür.

Orman yangınlarını azaltmak için;

- Piknik gibi amaçlarla ağaçlık alanlarda ateş yakılmamalı, bu alanlara cam bırakılmamalıdır.

» Çevre Sorunları

Çevre sorunları bazen doğal yollarla meydana gelir, bazen de beşeri nedenlerden kaynaklanır. Çünkü insanlar doğal çevreden yararlanırken ve doğal kaynakları kullanırken çevreye zarar verirler, doğal dengeyi bozarlar. Doğal dengenin bozulmasıyla da çevre sorunları ortaya çıkar.

Doğaya ve İnsanlara Zarar Veren Bazı Çevre Sorunları

Hava kirliliği: Ulaşım araçları, elektrik santralleri, sanayi faaliyetleri, binalarda ısınma amaçlı kullanılan yakıtlar hava kirliliğinin başlıca nedenleridir.

Su kirliliği: Termik santraller, gübreler, kimyasal ilaçlar, sanayi atıkları, toprak erozyonu su kirliliğinin başlıca nedenleridir.

Gürültü kirliliği: Ulaşım araçları, iş makineleri, sanayi kuruluşları, yüksek sesle müzik çalan eğlence yerlerinden yayılan ses, kalabalıkların uğultusu gürültü kirliliğine sebep olur.

Toprak kirliliği: Sulardan toprağa karışan maddeler, hava yoluyla gelen maddeler, tarım alanlarında kullanılan ilaç ve gübrelerden kaynaklanan kimyasal maddeler, çöpler ve atıklar toprak kirliliğine neden olur.

Küresel Isınma: Küresel ısınma, atmosfere salınan gazların neden olduğu düşünülen sera etkisinin sonucunda dünya üzerinde yıl boyunca kara, deniz ve havada ölçülen ortalama sıcaklıklarda görülen artışa verilen isimdir.

Küresel ısınma, su kaynaklarındaki buharlaşma hızını artırır. Dünyamızın ortalama sıcaklığının artmasıyla birlikte buzullar erimeye başlar. Bu da buzullarda yaşayan canlıların yaşamını tehdit eder ve kıyıya yakın yerleşim birimlerinin sular altında kalmasına yol açabilir.